

Co je psáno, to je dáno... V podstatě od počátku historie současného člověka platí pravidlo, že písemné sdělení má o něco vyšší váhu než sdělení ústní. Psaný text totiž můžete i po nějaké době reprodukovat ve stejné podobě, v jaké byl napsán. Na mluvené slovo mají naopak docela podstatný dopad výpadky paměti i fantazie řečníků. Pokud někomu převyprávíte svůj příběh z víkendového výletu na

jižní Moravu, on to řekne dalšímu, ten dalšímu a takhle si váš příběh řetězově pošle dalších sedm lidí, asi se té poslední verzi budete hodně divit. Vlastně jste nebyli na jižní Moravě, ale v jižní Africe, nebyli jste tam na víkend, ale nejmíň na půl roku a místo rýmičky z popršené a chladné noci vaše pokašlávání určitě naznačuje přinejmenším zbrusu nový kmen tropické horečky.

PÍŠU • PÍŠEŠ • PÍŠEME

JAK EFEKTIVNĚ KOMUNIKOVAT V DIGITÁLNÍM SVĚTĚ

Právě snadnost zachování původní podoby sdělení, jednodušost tvorby kopií a dlouhá trvanlivost písemně uchovaného textu jsou hlavními důvody, proč si všechny důležité věci lidé již odedávna zapisují. Zákony, smlouvy a další úřední dokumenty jsou toho jednoznačným důkazem. V textové podobě nacházíme také mnoho informací o životě našich předků i o současném dění kolem nás. Psaný text však nemá jen výhody. Pokud uděláte chybu při hovoru, za chvíli o ní nikdo nebude vědět. Oproti tomu v psaném textu jsou přehmaty vidět stále a na všech místech, kam se vámi napsaný výtvor dostane.

V dnešní digitální době se sice mění způsoby tvorby, kopírování, předávání i uchovávání textových informací. Co však zůstává, je význam písemné komunikace jako takové. Denně píšeme e-maily, posíláme SMS nebo chatujeme ve všech možných aplikacích. Zprávy si čteme na internetu, mnozí z nás píšou blogy či přispívají do tematických skupin na sociálních sítích.

Každý z těchto komunikačních kanálů má trochu jiný účel i pravidla, vždy bychom se však měli snažit, aby náš digitální textový projev zanechal na ostatní co nejlepší dojem. Pojďme si tedy v připomenout nejdůležitější zásady pro písemnou komunikaci v různých situacích na hlavních komunikačních platformách.

HLAVNÍ ZÁSADY PÍSEMNÉ KOMUNIKACE

- používáme vhodnou formu jazyka (ve formální komunikaci výhradně spisovný jazyk, jinde jsou přípustné hovorové formy)
- píšeme, pokud možno správně gramaticky i stylisticky
- vyjadřujeme se slušně
- pokud to není účastníky komunikace výslovně dohodnuto, na písemnou zprávu nemůžeme očekávat okamžitou odpověď. U chatů a SMS je zcela akceptovatelná reakční doba v řádech hodin, u e-mailu pak v řádech dnů.

Autoři těchto starověkých egyptských textů trávili jejich tvorbou mnohem delší dobu než my v současnosti. Každý znak bylo nutné zpracovat jako malý obrázek. Texty se uchovávaly na kamenech či hlíněných tabulkách, dobře skladné a přenosné byly až záznamy na papyrus a pergamen, což jsou předchůdci moderního papíru.
Zdroj: Pixabay.com

Jak jsme neupekli Azora

Jitka a Romana jsou dlouholeté kamarádky a sportovkyně. Bydlí kousek od sebe v menším městečku a docela často spolu vyrážejí za sportem. Obě jezdí na kole, bruslí a lyžují. Romana je navíc vášnivou pejskačkou. Chová sportovní plemeno a často se se svým Azorem účastní závodů psích spřežení.

Většinou se na společných akcích domlouvají po chatu přes aplikaci WhatsApp. Jitka ví, že Romana často telefon nechává doma na stole a hovory nebere. Ale na zprávy pak odpoví, jakmile uvidí přístroj blikáním oznamující nevyřízený chat.

Předběžně byly domluvené na delší sobotní vyjížďku. Protože ale měl Romanin Azor celý týden trávící problémy, nechaly finální domluvu až na poslední chvíli. V sobotu ráno tedy Jitka na základě komunikace z minulých dnů začíná domlouvat odpolední program:

Ahoj tak jak to vidis dneska?

Bych i jela tak kolem treti, ale musim poresit toho Azora, ❤️🐕 je furt nejakej marnej 😞

OK, dej pak vedet

Jitka pochopila, že kamarádka řeší komplikace se svým psem a v komunikaci nepokračovala. Čekala na to, až se Romana ozve. Protože ale byla netrpělivá a ani po obědě žádná zpráva nedorazila, už to nevydržela:

tak jak? ja uz bych jela...

Hele, moc dobry to neni 😞 ale mohla bych pozdeji, snad ve ctiri. Jsme u veterinare, ted je zrovna u nej v peci...

jezis, to me mrzi, tak to zvladni 😞

jj, to dame

pojedu teda radi sama

🙄 proc?

tak jsme hotovi, jedeme?

NÁŠ PŘÍBĚH

Jitka se na pár hodin odmlčela, odjela na vyjížďku bez Romany a nechala telefon doma v nabíječce. Romana si odpoledne také nakonec zařídila po svém. Chat pokračoval k večeru:

promin, ja nechala foun na kabelu a nechtela jsem te obtezovat, kdyz se stalo to s Azorem..

Co se stalo?

No ze umrel.

jak umrel? Doktor mu dal nejaky prasky a projel ho ultrazvukem, za tri dny by mel byt v pohode 😊

🐕 tvl

co je?

Ja myslela, ze mu tam v peci dela kremaci. A tys psala, ze je v peci. Promin... Asi zacnu psat s diakritikou.

Náš příběh skončil dobře a obě kamarádky se vzniklému nedorozumění dobře zasmály. Ale ne vždy skončí podobné nepochopení u smíchu. Obzvláště pokud komunikujeme o důležitých věcech jako jsou vztahy nebo práce, je potřeba důkladně vážít nejen slova, ale i formu, jakou je druhému člověku sdělujeme. A ideálně se ještě poté ujistit, že napsaná slova byla druhou stranou správně pochopena.

e-maily a datové schránky postupně nahrazují papírovou korespondenci všude, kde je to možné. E-mail je mnohem rychlejší a ekologičtější způsob předávání informací.

Avšak digitální texty jsou neuvěřitelnou studnicí chyb a překlepů. Některé vznikly neúmyslně jako překlep, často se ale setkáváme s fatální neznalostí jazykových pravidel u autorů i v docela hodně sledovaných zdrojích.

Zdroj: Pixabay.com, Comerto.com

E-MAIL

Pro běžnou formální korespondenci je e-mail prakticky jedinou akceptovatelnou široce rozšířenou formou komunikace. Lze jej přirovnat k fungování obyčejné pošty, kdy odesílatel nemá žádnou ověřenou informaci o tom, že jeho zpráva adresátovi do jeho e-mailové schránky dorazila. Pokud takovou jistotu chcete, je potřeba pro odesílání zpráv používat schránky datové. Ty jsou elektronickou obdobou doporučeného dopisu s garancí doručení v daném termínu.

E-mail je stejně jako běžný dopis určen k co nejpřesnějšímu sdělení. Což neznamená, že musí být nutně dlouhý. Je však vhodné obsah sdělení formulovat co nejpřesněji s ohledem na adresáta či adresáty. Vždy v e-mailu uvedeme i předmět zprávy, v případě dlouhodobé komunikace na stejné téma se snažíme jej uvádět stále stejně. Do e-mailu patří vždy oslovení. Pokud víte, které osobě píšete, je to jednoduché, oslovíte adresáta přímo. (např. "Vážený pane Nováku", "Ahoj, Petře", atp.). Píšete-li na úřad nebo do jiné organizace a nevíte, kdo se vaší zprávou bude zabývat, použijte oslovení obecné, které osloví

kohokoliv z potenciálních čtenářů (např. "Vážení"). Na konci by neměla chybět patička zprávy s vaším podpisem. Pro formální účely je vhodné si vytvořit patičku se jménem a kontaktem, tu pak lze do zprávy vkládat automaticky.

K e-mailu i datové zprávě lze připojit přílohu. Ta nemůže být jen tak ledajaká, hlavním omezením bývá její velikost. U současných datových schránek v ČR je limitem 20 MB dat, u e-mailů je to různé, ale nelze doporučit posílat přílohy větší než 5 MB, protože u větších příloh stoupá riziko nedoručení z důvodu příliš velkého datového objemu.

CHATOVACÍ APLIKACE

Internetový chat vznikl jako alternativa k emailu a hlasovým službám tam, kde nebylo nutné posílat větší objemy textu, a naopak se očekávala rychlá a někdy i relativně intenzivní komunikace mezi uživateli, kteří spolu z nějakého důvodu nemohli nebo nechtěli mluvit. Pro tyto způsoby komunikace se někdy používá termín "instant messaging", i v češtině postupně zdomácněl pojem messenger jako označení pro celou skupinu těchto aplikací. Patří sem nejen Messenger od Facebooku, ale například také WhatsApp, Signal, Telegram nebo jeden z průkopníků chatování, aplikace ICQ. Funkci chatu však mají i aplikace určené primárně k video či audio hovorům nebo sociální sítě, například Skype, Viber, Instagram a další.

TIP PRO VELKÉ PŘÍLOHY

Pokud potřebujete poslat velký soubor nebo více souborů, doporučujeme k tomu použít nějaké veřejné souborové úložiště. Soubor tam nahrajete a e-mailem pošlete jen odkaz. Tento postup má dvě hlavní výhody:

Tou první je, že se vyhnete problémům s odesláním, které nemusí u velkých souborů proběhnout z důvodu překročení limitu velikosti přílohy. Druhou výhodou pak je značná úspora místa ve vaší e-mailové schránce i ve schránkách adresátů. Soubory jsou ukládány jinde a vaši schránku tak zaplní pouze pár znaků s odkazem.

Mezi populární souborová úložiště patří u nás například služba Úschovna.cz. Základní funkce jsou k dispozici zcela zdarma, omezení jsou prakticky jen v době uschování souboru (14 dnů), velikosti souboru (30 GB) a v maximálním počtu stažení (30×). Pro větší soubory, více adresátů a delší čas uložení je možné si zaplatit prémiovou verzi.

To, že máme tyhle “kecálky vždy a všude k dispozici, ještě neznamená, že do nich můžeme psát cokoli se nám zlíbí. Kromě možnosti psát text mají tyhle aplikace velké databáze emotikonů (neboli oblíbených smajlíků), tematických ikoněk nebo krátkých animací. Je to určitě skvělá funkce, ale zároveň je právě tady jedna z největších slabin tohoto způsobu komunikace. Jsou experti, kteří dokážou jednoduchou větu o pěti slovech roztáhnout pomocí smajlíků na deset i více řádek. Samotný obsah sdělení se pak snadno ztratí v záplavě grafických prvků, které často žádný význam nenesou a jsou jen rádobyvtipnou výplní prázdného místa na obrazovce.

Dalším zdrojem nedorozumění bývá automatické psaní. Napíšete první dvě tři písmenka a systém doplní zbytek nejčastěji používaného slova s tímhle začátkem. A podobně opravuje překlepy, když nahrazuje vámi psaný text za slovníkové formulace. Je to rychlé a dost návykové. Ale zároveň to vytváří mnoho nensmyslných formulací, protože ne vždy je to první nabízené slovo tím, které jste chtěli použít. Takže například před dovolenková formulace “Veš padá bordel?”, kterou vygeneroval slovník vašeho chatovacího programu, měla původně znít “Vezmeš paddleboard?”. A to je jedna z těch snazších jazykových hádank, které umí moderní telefony svým uživatelům připravit. Nezbyvá než doporučit si všechny texty v messengerech dobře přečíst ještě před odesláním.

Většina chatovacích aplikací funguje na mobilech i v počítači. Chatování z počítače nabízí komfortnější psaní, na druhou stranu vás však spuštěný chat bude nejspíš rušit při jiné práci. Stejně jako k e-mailu lze i do chatové zprávy připojit přílohu, což někdy komunikaci značně urychlí. Opět je však potřeba vzít v potaz velikost přílohy. Oskenovaný dokument pošlete WhatsAppem snadno, soubor pěti stovek obrázků z poslední dovolené posílejte raději Úschovnou.

*Úsměv v reálném světě vydá za tisíce smajlíků. Chatovací aplikace usnadní mnohé, ale živou konverzaci nemůže nahradit.
Zdroj: Pixabay.com*

*na starých mobilech bylo pouze 9 kláves, přes které šlo zadávat písmenka. Proto se pro slovník automatického dokončování textu vžilo označení T9. Slovníky moderních smartphonů jsou mnohem dokonalejší, přesto je však nutné jejich práci kontrolovat a občas opravit.
Zdroj: unsplash.com*

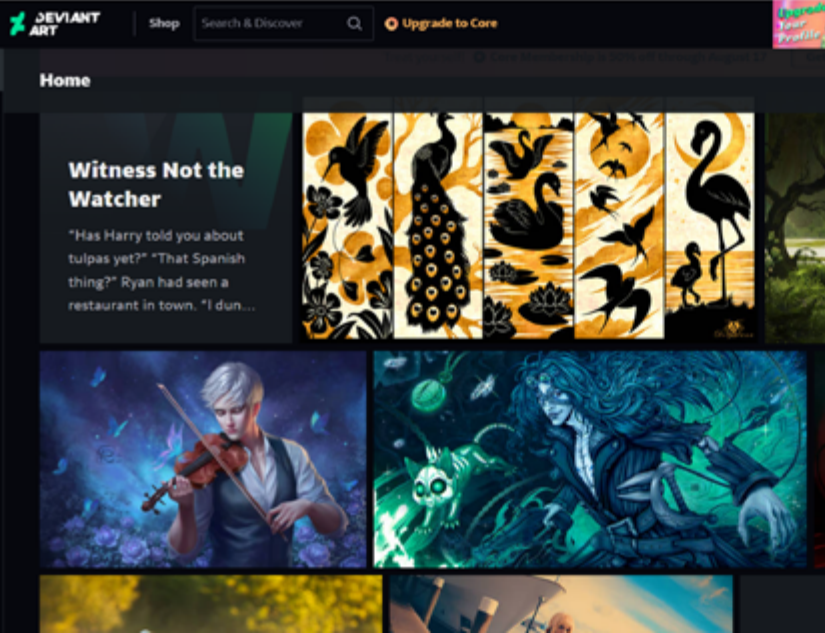
SMS

Krátké textové zprávy neboli “esemesky” byly vlastně historicky první chatovací platformou. Od ostatních zde uvedených se liší jedním technickým detailem: jejich funkčnost není závislá na datovém připojení, poslat SMS můžete všude tam, kde je signál pro váš mobilní telefon.

Jazyk, který v SMS používáme, se dnes nijak neliší od ostatních chatů. Už ale málokdo ví, že automatické doplňování slov do chatové zprávy bylo původně vyvinuto právě pro tento systém. Pro automatický slovník se vžilo označení T9, což vychází z faktu, že na prvních tlačítkových mobilech bylo pouze 9 kláves s čísly, přes které šlo několikerým stiskem zadávat písmenka. Aby se tento proces zrychlil, byl do mobilního telefonu umístěn slovník několika tisíc nejpoužívanějších slov vybraného jazyka. Například kombinace “253” při nastavení češtiny doplní do zprávy slovo “ale”, pro které by jinak bylo potřeba provést mnohem více stisků (bez T9 je to kombinace kláves “255533”).

Při psaní esemesek je proto potřeba přemýšlet stejně jako v případě chatů. Pokud nepoužíváme diakritiku, je nutné zvážit, zda některé výrazy nemohou mít jiný význam a zpráva bude správně pochopena. Přeci jen je rozdíl, zda máte přivést jablka “na most” nebo “na mošt”.

Speciální formou krátké zprávy je tzv. MMS, což je zpráva doplněná o multimediální obsah (obrázek, zvuk). Je k tomu potřeba mít správně nakonfigurován váš tarif u operátora. Dnes, v době, kdy má většina lidí přístup k internetovému připojení, je tato služba využívána spíše okrajově, neboť internetové chatovací platformy nabízejí pro posílání multimediálního obsahu mnohem více možností.

Sociální sítě nejsou jen Facebook nebo Instagram. Existují i sítě zájmové, ve kterých se sdružují fanoušci sportů, umění nebo techniky. Pro všechny z nich platí, že větší renomé si vybudují uživatelé, kteří se vyjadřují srozumitelně a kultivovaně. Zdroj: Deviantart.com

SOCIÁLNÍ SÍTĚ

Fenomén, který zcela proměnil obsah internetu. Od klasické webové stránky se sociální síť liší především tím, že nabízí různým uživatelům různý obsah a zároveň se účastníci sami na tvorbě tohoto obsahu podílejí. Provozovatel sociální sítě pouze zajišťuje formu zadávání a zobrazování obsahu. Samotná náplň je dílem velkého množství uživatelů a v síti se tak prolíná velké množství názorů, myšlenek a osobních preferencí.

Uživatelé sociální sítě se buď sdružují do skupin či témat podle vlastního zájmu, takto fungují například Facebook nebo Pinterest. Existují však i monotematické sociální sítě. Pokud jste milovníky výtvarného umění, neměla by vám uniknout síť Deviant Art, která je ve svém oboru největší na světě.

Ke klíčovým principům sociálních sítí patří to, že uživatelé vzájemně hodnotí své příspěvky a diskutují o nich. Jakkoli je tahle vlastnost skvělá, velmi snadno se může zvrhnout v něco zcela nežádoucího. V online prostředí, které uživatelům dává volnost projevu a zároveň pocit anonymity a nepostizitelnosti, se často setkáváme s projevy agrese, nenávisti a vulgarity. Zejména větší sítě jsou pak velmi snadno zneužitelné k masovému ovlivňování postojů ve společnosti k určitým tématům. Velcí hráči jako jsou vlády, armády, zpravodajské služby, velké koncerny či zájmové skupiny umějí vytvořit v síti za pomoci vlastních příspěvků a najatých diskutérů takové prostředí, které dokáže manipulovat s názorovými proudy velké části naší společnosti.

Běžný uživatel jakékoliv sociální sítě by si měl uvědomit, že jeho příspěvky do témat a diskusí může číst velké množství lidí, v některých případech se jedná o statisíce až miliony uživatelů. Zatímco nad vaším překlepem v chatu s kamarádkou se oba společně zasmějete, stejná chyba v příspěvku, který uvidí desetitisíce či ještě více uživatelů, vám může způsobit mnoho nepříjemností.

Posměšné komentáře jsou jen jednou z nich. Pozornost kvalitě vašeho projevu byste měli věnovat i v souvislosti s vaší profesní kariérou. Mnoho personalistů totiž využívá sociální sítě jako jeden ze zdrojů informací o uchazečích o volné pozice. A pokud je vaše vlastní online nástěnka plná vulgarismů a pravopisných chyb, snadno si domyslíte, jaký **obrázek si o vás dotyčný asi udělá.**

BLOGY A ČLÁNKY

Internet je ideálním prostředím pro publikování vlastních textů. Weby a další online služby pro publikování obsahu ve všech možných variantách postupně nahrazují tištěné knihy, časopisy a noviny. Oproti ostatním zde uvedeným komunikačním kanálům, kde spolu komunikují aktivně dvě či více stran, je tento kanál výrazně jednosměrný. Obsah tvoříte vy coby autor, ostatní uživatelé zde vystupují v roli jeho konzumentů, nanejvýš mohou nad vašimi články diskutovat.

U textů tohoto typu se předpokládá, že autor dobře zvládá nejen téma, o kterém píše, ale i jazyk, kterým se vyjadřuje. Můžete být sebelepším cestovatelem nebo odborníkem na chov rybiček, pokud ale vaše texty plné chyb a nesrozumitelných formulací, nepočítejte s nějakou výraznější návštěvností vašeho blogu. Před publikováním článku určitě použijte kontrolu pravopisu a nelze než doporučit nezávislou kontrolu a korekturu textu další osobou.

Blogy jsou široce dostupnou možností, jak se prezentovat psaným textem. Pokud má být blog úspěšný, je potřeba, aby byl zajímavý co do obsahu i kvalitní po stránce jazykové. Zdroj: porositweb.com

Ať už potřebujete sdělit jakoukoli informaci, přejeme vám dobrou slovní zásobu a co nejméně komunikačních nedorozumění.

Redakční rada:
Jaroslav Jindra, Jana Kubátová, Kateřina Špačková,
Pavel Štáfek, Michaela Štáfková

DIGI zpravodaj 25 | Rok vydání: 2022 | www.portaldigi.cz

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

DigiKompetence
podpora a vzdělávání
pro výkon práce z domova